

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шарипова Шахзода Мирзоғаниевна дар мавзӯи «Таҳлили қиёсии исмҳои сермаъно ва усулҳои тарҷумои онҳо ба забони англисӣ (дар асоси маводди «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолуддини Балхӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2. Филология (6.2.14. Забонҳои типологӣ ва муқобилавӣ)

Ҷаҳони муосир дар баробари рушди бемайлони илму техника ба низоми лексикӣ забонҳои олам низ таъсири амиқе расонида истодааст. Дар баробари пешрафти ҷамъият забон низ ҳамеша дар ҳоли рушд қарор дорад, ки ин боиси мунтазам ғанӣ гардидани захираи луғавӣ он мегардад. Ба ибораи дигар, забонҳои муқтадир мавқеи худро дар тасвири лингвистии олам боз ҳам мустаҳкамтар намуда, ба забонҳои дигар таъсири бештаре расонида истодаанд. Дар ин замина, ба таври муқоиса таҳқиқи ҳама гуна падидаҳои забонӣ барои муайян кардани таъсири забонҳо ва иқтидори онҳо дар ҳифзу нигоҳдории асолати таърихӣ ҳар як забон аҳаммияти муҳимми назариявӣ амалӣ дорад. Аз ин рӯ, самтҳои забоншиносии муқоисавӣ ва тарҷумашиносӣ дар забоншиносӣ ба вучуд омада, дар раванди инкишофёбии доимӣ мебошанд. Забоншиносии муқоисавӣ ҷанбаҳои гуногуни забонҳоро мавриди таҳлилу баррасӣ қарор медиҳад ва бо тарҷумашиносӣ алоқамандии зич дорад. Забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ дар шароити кунунӣ ба таҳқиқоту таҳлилҳои ҳамҷониба ниёз доранд. Охириҳои асри гузашта Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқлоли комил ба даст оварда, бо кишварҳои олам муносибатҳои гуногунҷанба, аз ҷумла дар соҳаи сиёсату иқтисод, фарҳангу иҷтимоӣ ва ғайра робита барқарор намуд, ки тамоми фаъолияти дучониба ва бисёрҷонибаи он таъминоти забониро тақозо мекунад.

Аз ҷониби Шарипова Шахзода Мирзоғаниева дар шакли диссертатсияи номзадӣ ба доираи тадқиқ қашидани таҳлили қиёсии исмҳои сермаъно ва усулҳои тарҷумои онҳо ба забони англисӣ (дар асоси маводди «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолуддини Балхӣ) аз он ҷиҳат

аҳаммияти илмӣ, назарӣ ва амалӣ дорад, ки дар он бори нахуст исмҳои сермаъно ва тобишҳои маъноии онҳо бо чунин шева таҳқиқ гардидааст.

Аз мушоҳидаи автореферати диссертатсия бармеояд, ки он аз муқаддима, се боб, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат мебошад. Нуктаҳои илмии барои ғимоя пешниҳодшуда ва натиҷаҳои ҳосилгардида аз он шаҳодат медиҳанд, ки унвончӯ аз чараёни таҳқиқи мавзӯ огоҳии комил дошта, онро дар доираи талаботи корҳои илмӣ ба сомон расонидааст.

Унвончӯ дар **муқаддимаи** диссертатсияи номзадӣ аз мубрамии интихоби мавзӯ, дараҷаи таҳқиқи он, мақсаду вазифаҳои пажӯҳиш, бозёфтҳои илмӣ, методҳои таҳқиқоти илмӣ, арзишҳои амалию назарии диссертатсия, ки аз ҷиҳати масъалагузорӣ ва муаррифӣ дар доираи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардидаанд, сухан рондааст.

Унвони **боби якум**, ки «**Усулҳои тарҷумаи калимаҳои аслии тоҷикӣ ба англисӣ**» ном дорад, диссертант онро ба се фасл дастабандӣ кардааст. Дар фаслҳои ин боб муаллиф бар он кӯшидааст, ки арзиши мақолаву китобҳои доир ба ҳодисаи сермаъноӣ бахшидашударо мушаххас созад. Аз ин дидгоҳ, ӯ доир ба бурду боҳти асарҳои зиёди илмии ба мавзӯ дахлдоштаро ба риштаи таҳлил кашида, ба хусну қубҳи онҳо равшанӣ андохтааст.

Арзиши дигари ин боб ба ин нукта пайванд мегирад, ки диссертант усулҳои тарҷумаи исмҳои аслии тоҷикӣ ба забони англисиро низ дар чараёни таҳқиқ муайяну мушаххас кардааст.

Номи **боби дуюм** диссертатсия «**Усулҳои тарҷумаи вожаҳои иқтибосии «ММ» ба забони англисӣ**» буда, он аз се фасл фароҳам омадааст. Дар ин фаслҳо доир ба тарҷумаи вожаҳои иқтибосии «ММ» бо калимаҳои аслии англисӣ, тарҷумаи вожаҳои иқтибосии «ММ» бо иқтибосии дар англисӣ мустаъмал ва тарҷума бо калимаҳои мухталифи якчанд забон таваҷҷуҳ карда шудааст. Барои мушаххасу дақиқ

гардидани вижагиҳои маъноии исмҳои сермаъно дар ин боби диссертатсия сенздаҳ ҷадвал оварда шудааст, ки тавассути он хусни кор боз ҳам афзудааст.

Боби сеюми диссертатсия «**Хусусиятҳои сохтори калимаҳои тарҷумашаванда**» фарогири шаш фасл буда, Шарипова Ш.М. доир ба тарҷумани калимаҳои содаи «ММ» бо сода, содаву сохта ва мураккаби англисӣ, тарҷумани калимаҳои содаи «ММ» бо сода ва таркибу ибораҳои англисӣ, тарҷумани калимаҳои сохтаи «ММ» бо вожаҳои гуногунсохтори англисӣ, тарҷумани калимаҳои мураккаби «ММ» бо вожаҳои гуногунсохтори англисӣ, тарҷумани як маъно бо калима, маънои дигар бо таркибу ибора ва тарҷумани таркибу ибораҳои «ММ» бо таркибу ибораҳои англисӣ маълумот додааст. Бино ба ахбори диссертант дар онҳо доираи маъноии унсурҳои луғавии гуногунсохти «ММ» аз назари таҳлил гузаронида шудааст ва сабабҳои бартарияти яке аз дигаре нишон дода шудааст.

Дар **хулосаи** рисола, ки аз 15 банд иборат мебошад, унвонҷӯ андешаҳои муҳимми илмиашро сарҷамъ кардааст.

Диссертатсия бо равиши хуби илмӣ навишта шуда, аз афзалиятҳои шоистаи зиёд бархурдор мебошад, аммо дар баробари ин баъзан камбудии ҷузъӣ низ ба назар расиданд. Масалан, дар гунаи русии автореферат баъзан ғалатҳои имлоиву китобат роҳ ёфтаанд (с. 46, 55).

Мавриди зикр аст, ки нуқсонҳои мазкур характери ҷузъӣ дошта, ислоҳшавандаанд ва ба ҳеҷ ваҷҳ қимати илмии авторефератро намекоҳонанд.

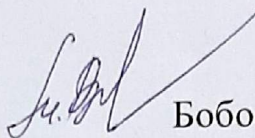
Кори анҷомдодаи Шарипова Ш.М. таҳқиқоти мустақилона ба шумор рафта, ин масъала бори аввал дар забоншиносии тоҷику англис мавриди таҳлил қарор гирифтааст.

Ҳамин тавр, таҳқиқоти диссертатсионии Шарипова Шаҳзода Мирзоғаниевна дар мавзуи «Таҳлили қиёсии исмҳои сермаъно ва усулҳои тарҷумани онҳо ба забони англисӣ (дар асоси маводди «Маснавии

маънавӣ»-и Чалолуддини Балхӣ)» тадқиқоти арзишманд дар илми забоншиносии муосир маҳсуб ёфта, бандубасти он ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2. Филология (6.2.14. Забонҳои типологӣ ва муқобилавӣ) сазовор мебошад.

Муқарриз:

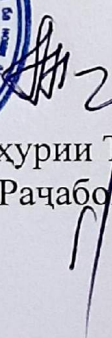
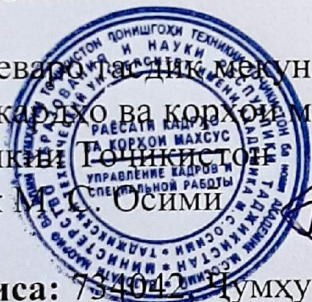
номзади илмҳои филологӣ,
и.в. дотсенти кафедраи забонҳои
Донишгоҳи техникии Тоҷикистон
ба номи академик М. С. Осимӣ

Бобоева Мадина Маруфовна

Нишони: 734012, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, ноҳияи Шоҳмансур,
кучаи 1 гуз. Қаротегин 11, хучраи 20
Тел.: (+992) 881881470
E-mail: madiba82@mail.ru

Имзои М.М. Бобоева: Ҳа, дит. маънам:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи техникии Тоҷикистон
ба номи академик М. С. Осимӣ

Кодирзода Неъматулло Ҳабиб

Нишони муассиса: 734012, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони академикҳо Раҷабовҳо 10
Тел: +992(372)21-35-11
E-mail: info@ttu.tj, ttu@ttu.tj

01.06.2026.